

TELEGRAFUL ROMÂN.

împare Marțis. Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Crisa presentă.

Dela un amic al fôiei noastre primim următoarele aprețieri privitoare la crisa actuală:

Ministeriul Wekerle și-a dat demisiunea în mâinile Corónei, și pe când scriem acesta dimisiunea va fi apărută și în fôia oficială. Ministrii vin și se duc, și noi dela inaugurarea sistemului dualiste am văduț mulți ministri schimbându-se pe fotoliile ministeriali. Din an în an însă am putut face esperința dureróasă, că schimbarea ministrilor pentru noi nu însemna inaugurarea unei ere mai fericite și mai drepte din toate punctele de vedere. De aceea rămânem reci în fața nôiiei crise. Puțin ne împórtă, dacă vor mai rămâne — ori se vor reintórce la fotolii vreunul din ministri — asociați lui Wekerle. Sub acest ministeriu în toate direcțiunile noi am gustat multe păhare amare. Dacă totuși vorbim despre crisa, o facem, fiindcă ea este neobici-nită, și putem dice fără păreche în analele erei constituționale ungare.

Ministeriul Wekerle a căduț sub greutatea păcatelor sale. Timp de doi ani țara intrăgă dela un cap la altul a fost agitată prin cunoscutele proiecte bisericesci. În acest restimp, ministeriul — o spun diarele magiare — a informat réu Coróna asupra afacerilor țării, ceea ce nu e permis în un stat constituțional. Acesta e primul motiv, pentru care ministeriul Wekerle și-a perdut încrederea Corónei, dar nu numai atât, ci chiar și partidul liberal — carele a sərbătorit pe Wekerle față de Coróna, se pare că și-a compromis încrederea.

Un alt motiv e rađimul, ce a primit Wekerle în trecerea legilor bisericesci în dietă și casa de sus. Astăđi se scie, că kossuthismul a fost adevăratal tutor al numitelor legi Ținuta guvernului și cochetarea lui pe față cu Kossuth II, ba primirea acestuia în audiență prin Wekerle a trebuit și pe cum se vede a făcut cea mai penibilă impresiune la Curte. Sfet-

nicul Maiestății sale, făcea sfat cu revoluționariul ereditariu.

Politica guvernului a fost nesinceră, de aceea a trebuit să cadă, când majoritatea în dietă îl slugia încă cu credință. Formarea noului cabinet e împreună cu greutate necunoscută până aci. Preste 25 bărbați — fruntași politici au fost invitați din partea Corónei spre a-și oferi consiliul lor în deslegarea crisei. Și se e bătător la ochi — acești bărbați sunt nu numai dintre liberali — ci chiar și inimizii declarați de ai lui Wekerle — opoziționali. Singur 48-tisti nu au fost luați în considerare — tocmai trații de cruce Wekerliani — și acesta este de ajuns, pentru-ca se se scie în lung și latul țerei, că Corona în totdeauna a ținut la distanță pe revoluționari.

Combi-națiunile sunt varii. E vorba de un ministeriu cu Széll Kálmán, ori Szapáry, și mai probabil un minister în frunte cu Bánffy Dezsó.

Atâta e sigur, că un ministeriu, carele nu ar aproba întreg programul politic al lui Wekerle, nu va avé durată lungă, după cum stă astăđi formațiunea partidelor în dietă. Urmându-se însă programul politic a lui Wekerle, e mai presus de îndoială, că conflictul între Corónă și ministeriu se va pronunța de nou.

Situațiunea pentru țară e lămurită întru atâta, încât liberalii vor forma érași cabinetul de astă dată. Venitoriu nu pređic ministeriului nou, nici cei mai optimiști.

Noi, cari cunóscem atât de bine pe baronul Bánffy, de când era Pașa în Bistrița-Năsăud, n'avem să ne facem nici o iluziune, ci mai vértos trebuie să ne așteptăm încă la mai réu.

O singură speranță avem în Corónă, la carea credem, că vor puté intra pe viitor informațiuni adevărate față de stările noastre naționali. Ne-a fost dată să facem esperința, că nu numai sfetnicii Maj. Sale, dar și alții mai sunt, cari în împrejurări critice pot să dea informațiuni. Geniul na-

țiunei noastre, carele ne-a scăpat prin seculi de perire, se sperăm că și acum și cu deosebire acum ne va fi conducătoriu, când forța împrejurărilor duce lucrurile în patria noastră spre schimbarea sistemului de guvernare.

Audiențele.

Devenind situațiunea internă fôrte incurcată, grație direcției șovinistice a guvernului, Maiestatea sa, precum am amintit în nrul anterior, a aflat de bine pentru limpedere a asculta părerile mai multor politici și bărbați de frunte, invitându-i la audiență. Pentru acest scop Maiestatea Sa a sosit la la Budapesta Joi, în 27 Decembrie c. dimineța și începând cu țina acesta și până în 30 Decembrie, adecă în decurs de patru țile a ascultat părerile și a luat informațiuni dela 27 de bărbați. Procedura acesta este la noi până acum fără păreche, este un fel de anchetă, ținută cu diferiți bărbați politici în interegnul unui guvern dimisionat, și acesta ne arată, după cum observă „Bud. Hirl.“ că „bóla este fôrte agravată.“ Dar deși e nóuă procedură, ea este fôrte bună și potrivită, ca Capul statului să priméscă informațiuni directe și esacte despre stările din țară.

Că ce întrebări a pus Maiestatea Sa celor invitați și ce informațiuni au dat aceștia, nu se póte sci acum, este o discrețiune, care invitaților nici nu e permis, dar nici nu e cuviincios a o divulga, fără autorizarea prea înaltă, ceea ce acum nu a urmat. Acesta e cauza, că nu se scie încă în ce direcțiune se va rezolva crisa.

Cu toate aceste din scirile, ce au transpirat în public, unele foi, cum e „Magyarország“, „Hazánk“, „B. Hirl.“ etc. comunică unele detaliuri despre decursul audiențelor, după cari dăm și noi următoarele:

Regele, scriu numitele foi, a pus întrebări concrete celor invitați la audiențe, cerându-le răspuns precis.

Intre altele regele a pus întrebarea, privitoare la susținerea bazei dualiste și în legătură cu acesta despre o eventuală fusiune a partidelor, cari stau pe acesta basă.

O altă întrebare a fost, că óre esecutarea legilor bisericesci nu va întâmpina greutate?

Mai departe a cerut informațiuni regele, privitoare la introducerea administrației de stat, a unor eventuale noue alegeri dietale, a cestiunii Kos-suth etc.

Aceste sciri trebuie primite cu rezervă

Ce se ține de cei invitați, am amintit că au fost în total 27 de inși între cari Maiestatea Sa a invitat și pe Escelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru, Miron Romanul, singurul român, care a fost împărțat de Preaînalta distincțiune a Maj. Sale, fără de a fi luată în considerare propunerea prim-ministrului Wekerle.

Anume foile din Budapesta scriu, că Wekerle a compus catalogul acelor cari se fie chemați la audiență. Din acest catalog însă au fost sterși deputații din stanga estremă: Iusth, Helfy și Eótvös, apoi un deputat guvernamental, și unul disident, érálții au fost induși în catalog, fără de a mai fi întreat Wekerle și aceștia au fost banul Croației și patru prelați, între cari unul este Escelența Sa mitropolitul nostru.

Joi în 27 Decembrie au fost primiți în audiență 9 inși: Wekerle, Vaszary, Schlauch, Szlávy, Károlyi Tibor, Bánffy, Perczel, Andrassy Tivadar și Szabo Miklos. Vineri în 28 au fost 6: Orczy, Tisza Kálmán, Széll, Apponyi, Festetic Taszilo și Desewffy. Sâmbătă au fost: Escelența Sa Miron Romanul, Kemény Kálmán, Zichy Nándor, Karolyi Sándor și M. Falk.

Audiențele de Sâmbătă 17/29 s'au început la 11 óre. La rëndul prim a avut intrare Escelența Sa Archiepiscopul și Metropolitul Miron Romanul, a căruia audiență a durat cam 20 mi-

FOIȚA.

Balada și Romanța.

(Prelegere publică ținută de prof. Dr. Vasile Bologa.)

Poetica popórelor din occidentul Europei înțelege două deosebite genuri poetice sub cuvântul *baladă*. Unul dintre acestea astăđi e proprietatea istoriei, al doilea e încă în deplină vigóre și se cultivă și astăđi. — Numele lor însă, deși la părere e același, după origine e diferit. Unul își are patria sa natală sub cerul senin al Italiei, celalalt sub cerul de plumb și întunecos al Scoției.

În Italia prin vécul al XII-lea numiau *ballata* unele cântece populare, pe a căror ritm se esecutau anumite jocuri naționale. Acest gen de cântece era fôrte lăfit pe timpul acela în sudul Europei, în special la popórele neolatine. Cântăreții pribegi, așa numiții *Troubaduri*, le cultivau cu predilecție și le-au făcut mai târđiu în cântece de dragoste, cunoscute în literatură sub numele de *poesii erotice*, păstrându-le forma sonetului de astăđi.

Acosta împregiurare a sedus pe unii să credă, că, cuvântul *baladă* și-ar avea

originea din italianul *ballare*, ceea ce însemnă a juca. — Cercetările ulterioare însă nu deduc cuvântul *baladă* din italianul *ballare* ci dela un cuvânt cu totul de altă origine.

Prin vécul al XIII-lea și XIV-lea, pe când la italieni și francezi era în flóre *ballata*, englezii și scoțianii numeau *ballade* poeziile lor narrative-epice. — Cântăreții acestor popóre obiceiului a turna în versuri evenimentele răsboielor sângeróse, patimile, vijiliile și nenorocirile bandiților și svénturaților cutezători din evul de mijloc. Cântecele, de aceste subiecte, le predau prin curțile boeresci, pe străzile cetăților și le numiau în limba veche a Britaniei, în limba celtică: *gwaelard* (đi: *valată*). În acesta își are originea sa cuvântul englez *ballada*, ce însemnă cântec epic, în care se zugrăvesc evenimente sângeróse, miraculoase, aventuri de dragoste ori răsboinice.

Prin urmare între *ballata* italiană și *balada* engleză nu există nici o înrudire, din contră, sunt două noțiuni opuse.

Găsim însă în literatura popórelor neolatine, din sudul Europei, un alt gen poetic anume *romanța* care precum vom vedé, e intim înrudită cu *ballada* engleză.

Cuvântul *romanța* e format din latinescul *Romanus*, după care s'au numit și lim-

bile *romance*, limbile surori: italiană, spaniolă, etc., ce s'au format din limba latină. La spanioli în special, sub *romance*, se înțelegeau anumite poesii populare epice-narative, cari predau subiectul lor simplu-naiv, precum poporul obiceiuesc, dar cu sântiment cald, uneori cu patimașă agitație povestesc scene din viața ori răsboiele cavalerilor.

Prin acesta am atins deja o nuanță comună *balladei* și *romanței*. Adecă ambele sunt *poesii epice* și ambele zugrăvesc evenimente, ce pătrund adânc, sgdue înfiorător înuntrul nostru. La acesta vine adaus încă timbrul lor musical. — Altcum în anticitate *musica* și *poesia* erau una și nedes-părțite. După conceptul acelor vremuri nu se puté să fie cineva poet fără să fie și musicant (compositor). Abia în timpul mai nou s'a separat arta poeziei de arta muziciei, încât astăđi póte să fie un compositor fôrte escelent, fără să fie totodată și poet.

Dar *musica balladei* și *romanței*, de care noi vorbim aici, n'are să fie înțelăsă ca *musica a poeziei lirice*, în care timbrul musical al poeziei servece drept mijloc pentru a face mai sensibile sentimentele poetului însuși. Nu! În *baladă* și *romanța* *musica* varsă în relief sentimentele persónelor, între cari se destășură acțiunea.

Aceste nuanțe, condițiuni ale poeziei epice, se găsec întrupate și în *balada* engleză și în *romanța* spaniolă. Dar se găsec și divergențe între ele, anume cu privire la formă și la modul de predare.

Balada engleză este arangiată în *strofe* pe când *romanța* curge într'una, cum sunt d. p. poeziile noastre populare. Mai departe *balada* la început nu cunoscea *metrul*, nici *rîma*, în locul acesteia se servia de *aliteratie*. Mai târđiu priméscă versul de 6—8 silabe în în lungime, cu *cadența iambului* și cu *strofele* de câte 4 versuri.

Romanța spaniolă a acceptat forma de versificare numită *redondilla*, o formă națională, proprie versului spaniol, ce consta din versuri în lungime de câte 8 silabe cu cadența trocheului, ceea-ce aduce mult cu versul poeziei noastre populare, care de asemenea e de câte 8 silabe în lungime cu *cadența trocheului*. Ér construcția versurilor în *strofe*, la *romanța* nu s'a practicat decât mai târđiu, și în special la *romanțele* cu subiecte de dragoste. Acestea cu privire la formă.

Este mai esențială abaterea, în ce privece *modul de predare*. — *Balada* engleză, alege cu predilecție obiectele negrului gând

nute. Să înțelege, că detaierile acestei audiențe deocamdată nu se pot divulga fiind ele obiecte de discrețiune, precum am amintit. Tot ce a putut străbate până acuma la urechile celor interesați mai de aproape, se reduce la aceea, că în audiență s'au accentuat gravaminele noastre naționale, bisericesti și școlare, de asemenea și trebuința de un guvern nou compus din elemente moderate, cari să voască și să scie restabili pacea internă, sguđuită de pornirile șovinistice din timpurile mai nouă.

Duminecă an mai fost: banul Khuen-Hedervary, patriarchul Brancovici, Daranyi, Horansky, Fabinyi, cont. Bethlen și bar. Huszar.

Am dat acest catalog după foile magiare, ca cetitorii nostri să vadă, ce direcțiuni politice au fost reprezentate.

Cu audiențele de Duminecă s'a terminat consultările. Ieri Majestatea Sa a plecat la Viena și mâne în 2 Ian. va veni de nou la Budapesta, când apoi se va rezolva cesiunea de cabinet pendentă.

Revista politică.

În „Fejérmegyei Napló“ dela 24 Dec. n., contele Zichy Nándor publică asupra cestiei naționalităților un articol, din care reproducem umătorele:

Țin și astăzi, că e suficient și corăspundător ceea ce au ȗis Déak Ferencz, baronul Eötvös József și cu ei noi toți, cu prilegiul restabilirii constituției noastre și al înțării în vigoare a sistemului reprezentanției populare.

Acăsta corăspunde situației și postulatelor sistemului de guvernare, întemeiat pe reprezentanța poporală, principiilor democratice și creștine; corăspunde cu tóte câte am accentuat în adunările catolice, cu deosebire în cele ținute în Budapesta, Pojon și Alba-Regală.

Adevărat, că în afară de iubirea creștinăscă nu este mângăiere și fericire. Acel stat, care nu nisuieste în direcția acăsta, ascunde în sine germele peririi.

Trebuie să ne îngrijim deci, ca credința, cu care biserica ne conduce și însoțesce până la mormânt, să se propovăduască în limba poporului, prin care mai ales se póte influența asupra inimii și sentimentelor sale.

Deóre ce însă nu numai biserica și familia, ci și școlă servește pentru crescerea morală a poporului, pentru desvoltarea inimii și a simțului nu se póte esclude de dragul magiarizării nici din școlă limba poporului.

Acăsta în interesul familiei, al unității și chemării morale al familiei. Școlă suplinese și continuă rolul de educător al familiei. Dar' familia își

posomorit, și în urma agitației ce ele provocă naréză evenimentul cu repede progresiune în desfășurare. Alcum natura lucrului aduce cu sine, să perdem cu atât mai mult din liniștea răbdării în desfășurarea unui eveniment, cu cât lăuntru nostru este mai tulburat. De aici emană focul agitației în predare, espresia afecțiunilor, ce frământă spiritul poetului, înțepita alergare de la un factor la altul, trecând adeseori partii momentóse ale acțiunii, cari emiteri sunt tocmai menite să agite fantasia cetitorului, să-l provóce indirect la consimțire (conlucrare) și să completeze cele ce lipsesc. Ȅr când nu isbutește să producă fiori cu lucrurile teribile, miraculoase, demonice chiar, atunci (balada) nu-și pregetă a recurge la puteri supranaturale, extraordinare.

Astfelii balada englesă cântă vitejiile, reabóiele, naufragiele, nenorocirile, vițiile amurului, și alte subiecte ale evului de mijloc, ale cărui trăsături sunt: *sălbătăcia, sălnicia și cruđimea.*

Romanța din contră, sub vėlul misterului urmăresce liniștea adăncă, chiar și în piese tragice, și dintre fiorii ce produce lasă să se transpire tonul blănd al consolării. Poetul cuprinde evenimentul din punct de vedere ideal, arată clar motivele interne și

găsesce întregirea existenței sale materiale și morale în fiecare membru al său.

Copii și părinții sunt avisați unii la alții, au drepturi unii față cu alții.

A rupe legătura spirituală dintre ei, pe care o forméză limba nu se póte face fără de pagubă morală.

Astăzi abia există popor în Europa, căruia i-ar fi deajuns limba sa maternă. Învață și limba altuia, se delectéză și învață din operele aceluia. Noi însă le șocotim de păcat naționalităților nemagiare, pentru-că își iubesc limba lor maternă, o cultivă și și propagă literatura.

Ne pare bine, dacă fiecare cetățen învață și scie ungrește. Conlucră la acăsta legislațiunea, administrația și societatea. Și noi conlucrăm bucuros la acăsta, câtă vreme ea nu se face în detrimentul unor interese mai înalte; nu în mod intolerant și agresiv. Volnicia împinge la rezistență. Volnicia artificială e de forte puțină valóre și nedăinuitoare.

Drept-aceea condamn cu tótă hotărîrea publicistica atunci, când denégă ori-ce drepturi cetățenilor nemagiar. Dar óre póte fi cineva lipsit de drepturi, pentru-că nu e magiar?

Ȅu, trebuie să se recunoscă drepturi și lui. Mai întâiu și mai întâiu trebuie să se bucure de drepturile cetățenesti și omenesti, mai departe de drepturile acelea, pe care i-le garantéză legile patriei noastre. Și afară de drepturile acestea are pretensiunea de a fi considerat, se póte provoca la ideile democratice și a toleranței, pe care chiar și șovinistii liberali le pronunță de atâtea-ori. Și în urmă, mai presus de tóte ar trebui să aibă dreptul de reprezentanță poporală, pe care constituția țării i-o garantéză.

* * *

În zilele trecute s'a comunicat scirea, după care Iaponia ar avea intenția de a impune Chinei următorele condițiuni de pace: 1. Alianță strănsă între China și Iaponia contra puterilor europene; 2. Desvoltarea Chinei și deschiderea țării pentru comerțul japonez; 3. Reorganizarea armatei și a marinei chineze prin îngrijirea Iaponiei.

Știrea acăsta, dată de Shanghai Mercury, e comentată în modul următor de ȗiarul „Temps“.

Dacă condițiunile acestea ar fi în adevăr acelea, pe care Iaponia le va face cunoscut plenipotențiarilor chinezi, este evident, că puterile străine, care au oferit bunele lor servicii pentru a provoca o înțelegere între beligeratii, ar avea dreptul să se căiască, căci o vastă confederație a raselor galbene din extremul Orient cu predominarea influenței esclusive a Iaponiei în Chi-

astfelii pune în evidență cu ajutorul reflecției ideea, tendința și efectul poeziei.

Din acest motiv în romanța narațiunea curge lin și neted ici-colea cu adănc pathos, cânta mândria națională a cavalerului, entusiasmu-i patriotic ori religios, marinimia și devotamentu-i nețermurit față de femeie, idolul lui îndumneđeit.

Aceste sunt divergențele mai esențiale, cu privire la formă și predare între balada și romanța. Divergențe, cari nu alteréză fondul.

Urméză acum să ne întrebăm de cauza acelor divergențe. Minteă sănătósă ni-le indică, drept o necesitate logică, din chiar natura lucrului. — Fie care popor își are individualitatea sa, dorurile, aspirațiunile, cu un cuvânt idealul său, a cărui marcă mai mult sau mai puțin se vedește în ori-care product sufletesc al lui. Acăsta de o parte, de altă parte vin apoi împrejurările climatice.

La miađe-nópte clima este aspră. Ceriul și pământul cu apele întiose, ne presintă aspecte fioróse. Acolo natura e mama vitregă a omului. Jocul resfătat de colorii în lumina sórelui nu desfătéză ochiul. Ȅr lumina polului nordic, când să ivesce une-ori în splendórea ei, mai mult umple de teróre,

na ca și în Coreia, nu este ceea ce ele ar púte să viseze mai favorabil pentru interesele lor. Dar redactorul ȗiarului „Mercury“, care e responsabil de comunicatul acesta șensational, se feresce a ne indica sursa; se va observa de altminteri, că nu este complet, pentru că nu menționéză nici o cerere de indemnitate de răsboiu, nici o cerere de compensație teritorială și vom face bine neprimind de cât sub rezervă o informație atât de puțin probabilă.

În privința comisarilor chinezi însărcinați a negocia pacea în Tokio se anunță din Shanghai, că Cio-Yeo Len nu ar púte fi acceptat din cauza proclamațiunilor anti-japoneze ce a șemat la începutul răsboiului. Se scie, că până acum nu a apărut nici un edict imperial, ratificând în mod oficial numirea celor doi plenipotențiar.

Trimiterea unui delegat special al împăratului chinez la țarul Nicolaie II preocupă ȗiarele germane, care i atribuie un caracter politic. „Berliner Tageblatt“ observă, că în alte timpuri China ar fi însărcinat pe ambasadorul ordinar de a transmite felicitările sale noului șveran și lasă să se întrevadă temerea, că s'ar púte învoaca mijlocirea Rusiei.

* * *

„Opinione“ publică o scrisóre a unui misionar italian, care ȗice că în fața decadenței elementului religios latin în Mediterana, elementele levantine impun Romei Constantinopolul ca sediul al unui pontificat rival. Scrisórea apostolică dela 30 Novembre a rupt zidul opus de latinitatea catolică pan-ortodoxiei. Impăcarea bisericilor divizate de marele „schism“ nu mai este cerută pe un picior de egalitate de cătră sfântul scaun, care nu mai reclamă măcar dreptul de a ave o reprezentanță independentă la Constantinopol.

Pontificele roman jócă acolo un rol umilitor, depinđend de o ambasadă.

Sântul părinte nu póte fără permisiunea Franciei să se adreseze sultanului, pentru-ca un patriarch catolic să pótă merge ad limina la Roma și trebuie să rămăe mut în fața revendicărilor religioase ale armenilor. Când Francia și Rusia tac, independența și șveranitatea spirituală sunt abdicăte ad sacra de sântul scaun în orient sub ochii tuturor „schismaticilor“ și ai șefului musulmanilor înșipi.

Latinitatea și catolicismul suferă în Mediterana un prejudiciu, care atinge civilizația și religia, și care trebuie să preocupe puterile interesate la statutu în Orient.

decât să înalțe inimile, și întunecă dispoziția individului, ceea-ce devine apoi la espresione în poezia lui. — Pustiul mărilor, stâncile pleșuve, sub păcla deasă, ca nisce figuri sinistre, absorb fantasia în plaiurile infinitului și ca de obicei, unde nu putem distinge lămurit, misterul apasă, misterul învėlesce totul. Ȅtă apoi motivul bardului dela nord.

Școțianul, Scandinavul, ș. a. are să pórte crâncenă luptă pentru existența sa. Are să agonisescă până de tóte ȗilele în luptă cu furile mării și viscoalele muntóselor ȗinuturi. Căci pământul lui e steril și neroditor, și vrând-nevrând e avisat la întreprinderi cutesate pe apă și uscat. Lucruri, ce-i par' dela o vreme naturale și-i otelesc puterile, îi agită fantasia și-l împing la violența în ale sale fapte. Așa găsim caracterizați eroii în balada Școțianului ș. a. — Când grijile vieții frământă într'una spiritual, atunci el nu cunoșce tigna și în ori-ce acțiune a lui nu se mărginesce la amănunte detaiuri, ci repede naréză în asa agitație; adese-ori cu o singură trăsătură presentă un tablou întreg.

(Va urma).

Procesul de presă al „Dreptății“.

Precum am amintit, în 28 l. c. n. s'a pertractat în Timișóra procesul de presă al ȗiarului „Dreptatea“. Procesul s'a început la 11 óre și a durat până dimineța la 7 1/2 óre. La proces au voit mulți să participe, dar bilete s'au dat de tot puține. Cu tóte aceste au asistat mulți români, între cari și dame. După constituirea juriului acusatul face mărturisirea, că basa activității pe care a lucrat e programul românilor din 1881 etc. Urmă cetirea, articolor incriminați și apoi vorbirea procurorului, care e de următorii cuprins:

Onorați Domni jurați!

Articolii incriminați au apărut în ȗiarului cotidian „Dreptatea“ și în șuplementul de Dumineca al acesteia „Fóia de Duminecă“, cari améndoué apar în Timișóra, și șresponsabilitatea pentru acesti articoli a primit-o parte ca autor, parte ca editor al lor Dr. Valeriu Branisce, profesor diplomat pentru școlile medii, care și-a făcut studiile la universitatea din Budapesta.

D-vóstră ați auđit afirmațiunile articolor incriminați și cetii aici, și ați înțeles școpul, parte recunoscut, parte nerecunoscut, pentru care articolii au fost scriși.

Dacă resunăm anumitul conținut al tuturor articolor, trebuie să șimțim aceea ură adăncă, cu care autorul respective editorul de naționalitate română să pórta față de națiunea magiară. — Acăsta ură în sine nimic nu însemnézá, dar îndată ce ura acăsta își ia o astfel de formă, care voiesce să-șucerescă un teren în inimile cetățenilor, îndată ce ura acăsta califica națiunea magiară cu acuse șonice și mincinoșe numai pentru aceea, ca agitând pe români ca pe o parte a cetățenilor liberi din acăsta liberă țară constituțională, să-i aște la ură nefericită, — îndată-ce acăsta nenorocită ură își ridică vocea în contra legilor fundamentale ale constituției noastre, și îndată ce ura acăsta glorifică nisce indiviđi — șoși de principii în ura contra națiunei magiare, — cari osândiți și pedespiți au fost de o judecatorie indepentă care judecă în numele Majestății Sale regelui, și în glorificările sale calumniază națiunea magiara: acăsta ură se pune în conflict cu codicele penal și, ca violatorul ordinei de drept, trebuie să se pedespscă în tocmai ca omorul sau furtul.

Intențiunea mea este, domnilor jurați, să arăt, că acusatul Dr. Valeriu Branisce a atacat ordinea de drept, și că astfelii în șensul codicelui penal el a devenit vinovat atunci, când ura sa individuală a dus-o în acțiune prin publicarea parte ca autor, parte ca editor a articolor incriminați.

Părțile articolor, cari atacă ordinea de drept, forméză trei grupe.

În grupa I-ă se șocotesc acei articoli cari aștă naționalitatea română la ură în contra națiunii magiare.

În a II-a articolul, care agită în contra constituției magiare.

În a III-a acei articoli, cari agită naționalitatea română contra autorităților.

Părțile mai esențiale ale articolor, șocotiți în grupul întâiu conștia următorele afirmațiuni:

Îngâmfiata națiune magiară, din interesul șovinistice sale idei de stat — despoie pe români de limba, de moravurile lor ștrăbune, le „ucide“ religiunea lor ștrămóșescă, le mutiléză cultura lor națională, viațelor familiară și bisericăscă, Ȅr acăsta națiune magiară e ștricată și coruptă.

Națiunea magiară în interesul actualei sale libertăți înaintea puterilor europene s'a făcut iubitoare de libertate, și Ȅtă nisui'n a principală a politice de magiarizare țara început a fost, ca să magiarisese popórele nemagiare și se departă de popor intel igința popórelor ștrăine, ca acestea să rămăe și fără apėratori, și ca politica acăsta față de locuitorii germani ai țării a și șucces, și că sub fariă șovinistică a națiunii magiare se póte vedé, cum suferă și geme naționalitatea șerbă și slovacă, — să vi-o înșemnați bine acăsta: cum suferă și geme naționalitatea șerbă și slovacă!

Făcând aceste afirmațiuni, acusatul invocă naționalitatea română la luptă, și dacă e de lipsă, la opunere fizică și o asigură, că naționalitatea română, care în Ungaria reprezintă ordinea și pacea, apoi, ca un nēm de origine latină, și elementul culturai, de sigur va raporta învingere asupra asiaticii și barbarei națiuni magiare, turburătoare pării.

Aduce românii aminte, că în două rînduri au apucat deja arma în contra magiarilor și constată cu durere, că figurile lui Horia și Cloșca sunt departe în trecut, — dar arma, care magiarii o ridică spre nimicirea românilor, are două ascuțiuni, și că vai va fi atunci, când românii se vor trezi din somnul lor îndelungat, dar, precum țice, românii sunt încă răbdători.

Acusatul afirmă așadar, că națiunea magiară întesce nimicirea culturală a naționalității române, căci, după afirmațiunea sa, naționalitatea română este despoiată de religiunea și de limba sa. Aceste afirmațiuni neadeverate și absurde voesc a le combate.

Însă înainte de a mă demite în combaterea acestor afirmațiuni agitatoare, trebuie să declar, că nu am de gând să mă ocup cu activitatea Ligei, care s'a format în România pentru eliberarea supușilor români ai Ungariei. Liga acésta, după-cum reese dintr'un articol edat de acusatul, prezintă națiunea magiară înaintea Europei ca pe opresorul libertății naționalității române și ca pe dușmanul cel mai periculos al ordinei și al păcii.

Nu am de gând să examinez mai amănunțit nici aceea, cât de nepatriotic lucru este, când supuși magiari pentru vindecarea pretinselor lor gravamine, se duc să se plîngă în străinătate. Nu voesc să espun mai cu de-amăruntul acel fapt istoric, că naționalitatea română din Ungaria nici prin contract, nici prin alt raport de privilegii n'a stat cu națiunea magiară, care înainte cu o mie de ani a intrat în țară ca cuceritoriu, și prin urmare, aci nici vorbă nu pōte fi de drepturi istorice.

Cu deșarta cestiune a originii latine nu voesc să mă ocup, deși acusatul a adus-o acésta în articoli sei în criminați tocmai în contul națiunii magiare, accentuând de repeșite-ori originea uralo-barbară a acesteia!

Asta e o sēcă cestiune aci, când vorba e de vinovăția acusatului. Lăsăm decidera cestiunii pe sēma etnografilor și etnologilor. Fie așa, cum afirmă acusatul, deși multe întrebări încep încă la aceea, ore n'ar fi pentru naționalitatea română mai mare glorie, dacă s'ar ține născută din revoluțiunile evului mediu, cari au nimicit și au format națiuni întregi, o națiune, care, ca un copil nou născut, întreg, tare și sănētos din nēmuri și familii de mult perite și incapabile de viață, ar simți în sine misiunea spre rezolvarea problemelor culturale. (Va urma.)

Noutăți.

Personal. Escelența Sa I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul a sosit dela Budapesta cu trenul de Duminecă la amēdi.

Prelegere publică. Duminecă a continuat ciclul prelegerilor publice dl prof. sem. Dr. V. Saftu, participând un mare număr de inteligență. Conferențiarul și-a luat tema despre: *pessimism* și a insistat mai mult asupra lui Schopenhauer și direcțiunii, creată de el. În espunere conferențiarul a făcut multe observațiuni de spirit, parte la viața practică în general, parte locale și chiar la persoana dēnsului. Astfel prin observațiuni cu șic și-a dat temeii un colorit și mai interesant. Conferența a durat 3/4 oră și la urmă conferențiarul a fost viu aplaudat și felicitat.

Promoțiune. Sămbătă a fost promovat de doctor în științele medicale la universitatea din Cluș dl Victor Mihu, fiul dlui Ioan Mihu, presbit. espeditor consistorial. Ți urăm succes în viața practică!

Alegere de primariu. Sămbătă la 5 ore p. m. a avut loc alegerea de primariu al orașului Sibiu. Alegerea o a condus dl vice-comite Reissenberger, ér ales a fost, dintre trei candidați, cu mare majoritate de voturi dl senator I. Drötloff.

Serbarea Vulcan la Beiuș. Din Beiuș ni se scriu următoarele: Tinerimea studiosă dela gimnasiul român din Beiuș și în anul acesta a serbat la 25 Dec. a. c. n. aniversarea morții fericitului eppu Samuel Vulcan, fundator al aceluși gimnasiu la 1834, prin o ședință festivă declamatorică-musicală, fiind prezenți la 300 óspeți în frunte cu Escelența dl eppu M. Pavel din Orade, pe lângă următoarea

Programă:

1. „Marș“, de V. Cherebeș.
2. „Cuvēnt de deschidere“.
3. „Dorul înstrăinatului“, de I. Vidu esec. de cor. vocal.
4. „Somnul cadrilor“, de G. Coșbuc, decl. de C. Iancu st. cl. VIII.
5. „Hora română originală, esec. de cor. instrumental.“
6. „Az orr“, monolog de Peterdi, predat de A. Nuțiu st. cl. VIII.
7. „Lacrimi și suspine“, romanță, duet de Carlson, cântat de Sabin Ignat și E. Popp, st. cl. VII.
8. „Erlkönigs Tochter“, de Herder, decl. de I. Mezin, st. cl. VII.
9. „Concert“, de Viotti solo esec. de I. Mesaroș st. cl. VII.
10. „Clevetici“ cântecel comic de Alecsandri, predat de Ioan Candrea st. cl. VIII.
11. „A la stella confidente“, quartet esec. de cor instr.
12. „Cisla“, operetă de Porumbescu, esec. de corul vocal
13. „Cuvēnt de închidere“.
14. „Porumbul rădătoriu“, polca es. de cor. instr.

Dl prof. I. Kéri, prin cuvēntul său de deschidere, precum și dl prof. V. Stefănică, în calitate de președinte al societății de lectură, prin cuvēntul de închidere, a secerat din partea publicului frenetice aplause, și urări de „să trăiască“, în deosebi „citiștea din vorbire . . . „până vor fi acestea văi și vâlcele, piscuri, deluri și munți, și până se va mai auzi cântându-se din partea poporului nostru mult însetat de dreptate . . . Hora și Doina . . . se nu ne temem că vom perii . . .

Asemenea tinerimea studiosă de bună speranță, care de care a emulat în predarea frumóselor piese declamatorice, care au fost des aplaudate.

Diletantul piesei „Az orr“ A. Nuțiu, precum și diletantul piesei comice „Clevetici“ a fost cu mare plăcere primit din partea publicului, cu atât mai vērtos, căci reprezentau prin predarea lor vremile de acum, încât la piesa pentru cameta jidovescă, am vădut din partea celor interesați risuri forțate.

Deci ziua de 25/XII a fost o zi măreță pentru inimile însetate de libertate. Între altele întreg corpul didactic (profesoral) pentru conducerea înțeleptă a tinerimei merită totă lauda.

Reforma administrativă și alege- rile funcționarilor comitatensii.

În anul viitor espiră mandatul funcționarilor comitatensii. După usul de până acum, ar trebui dar să se facă alegețile funcționarilor comitatensii pentru un nou period de 6 ani. Acésta însă ar însemna, că proiectata reformă administrativă are să se amāne inca pe 6 ani, de altă parte ar veni în conflict și cu o lege de pe timpul lui Szapary, în care se prevede, că în viitoriu administrația comitatelor va fi dirigată de organe numite din partea statului. Ast-fel să impune necesitatea, ca legislațiunea încă în prima jumătate a anului viitoriu să dispună într'un chip sau altul. Se asigură că cabinetul Wekerle s'a și ocupat cu cestiunea acésta, după ce înacē acest cabinet a demisionat rămāne ca sucesorul sau să presente în timpul cel mai scurt un proiect de lege față de acésta cestiune.

Calea ferată Hațeg-Caransebeș, a căreia cōnstruire a format obiect de discuțiune timp de 15 ani, e în ajun de-a se înființa. După cum a proiectat, linia va porni dela Hațeg, va trece prin mijlocul țintului Hațegului, paralel cu drumul de țeră ce trece spre Caransebeș, va atinge comunele Clopotiva și Grădisce, unde probabil va fi și stațiune, apoi prin pasul Pōrta de fer, de cătră Ardél va trece în comitatul

Caras-Severinului. Lungimea întregii linii e de 75 kilometri, dintre care 42 în comit. Hunedórei, ér 33 în C-Severinului. Cōnstruirea, care are să fie o întreprindere privată, va costa trei milióne și 100,000 fl. v. a., dintre cari o parte vor trebui să le plătesc comunele și comitatele prin cumpărarea de acțiuni. Comitatul Hunedórei va avē să contribuie cu câte 6000 fl. de fie-care kilometru. Românii din acest comitat vor avē așadar să supōrte o nouă sarcină din cele mai grele. Noua cale ferată însă nu va fi a lor; nici limba română, nici funcționarii români la acésta linie, ce are să se clădescă mai ales cu bani de ai românilor, nu vor fi aplicați. Administrația va sta în mâni străine, care la rēndul seu va sci converti și acțiunile acestei linii pentru scopuri unguresci, cum s'a întēmplat și cu linia ferată Murēș-Ludoș-Bistrița.

Cutremur de pământ. Din Oravița, unde numai în zilele trecute s'a simțit un cutremur depământ, se scrie, că Duminecă e săptămāna trecută pe la 1 oră p. m. s'a simțit acolo un nou cutremur, care a durat numai un moment, dar a fost mai puternic, ca cel dintāiu. De-odată cu cutremurul s'a auzit și un vuiet sub pământ. În comitatul Nyitra s'a simțit un cutremur și Sămbătă nōptea.

Invitare. Tinerimea română din Turda invită la „Petrecerea“ ce o va arangia Joi în 10 Ianuarie n. 1895, în sala cea mare a „Otelului central“ din loc. Iuliu Popescu, președinte. Andreiu Popa, secretar. Aureliu Vlad, controlor. Simeon Poruțiu, cassar. Inceputul la 7 1/2 ore sara. Prețul intrării de persoană 1 fl. de familie din 3 membrii 2 fl. preste 3 membrii 3 fl. Venitul este destinat parte pentru școla gr.-cat. din loc, parte pentru reuniunea femeilor române din loc și jur. NB. Suprasolvirile se primesc cu mulțămītă și se vor cuita pe cale țiaristică.

— Invitare la „Petrecerea împreunată cu dans“, ce se va arangia Luni în 26 Decembre 1895 (7 Ianuarie 1895) în sala magistratului orășenesc din Abruđ, (mai nainte ospētăria „la Romānceța“). Înainte de petrecere reprezentațiune teatrală. Se va juca piesa: „Pentru ochii lumii“ sau „Cum se îmbată lumea cu apă rece“, comedie în 2 acte, localisată după Lobiche de Virgil Onițiu. Dirigent dl Aurel Trifan. Inceputul precis la 7 ore și jumătate. Venitul curat e destinat pentru îmbrăcarea copiilor sēraci.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Rēșinari, 14/26 Decembre 1894.

Domnule Redactor!

Dumineca trecută în 11/23 Decembre, s'a ținut la noi a VI-a adunare generală ordinară a „reuniunii femeilor române gr. or.“ Cunosc viul interes, ce l purtați în general pentru asemenea instituțiuni mărețe, ce urmāresc scopuri nobile, țintind la cultivarea și propășirea nēmului nostru românesc, în special însă pentru reuniunea noastră, carea și a ales pe unul dintre cele mai nobile scopuri, pot să constat, că purtați cel mai viu interes.

Am anticipat acestea, în deplină convingere, că numai plăcere vă pot cauza, când vă rog să dați loc în „Telegraful Român“ acestei recensțiuni, carea tractoză despre decurgerea adunării generale a VI-a a reuniunii nōstre de femei.

Ca la tōte adunările generale, asemenea și la adunarea din cestiune vrednica presidentă a reuniunii, d-na Aurelia Goga, prin cunoscuta-i desțeritate, prin deosebitul tact și prin talentul ce-l posedă în ale vorbirei, ne-a causat o oră de multă plăcere și instrucțiune.

În cuvēntul de deschidere zelósa presidentă a țis cam următoarele: A VI-a oră mă presint înaintea D-vóstră, onorată adunare generală și a VI-a oră e, când mă aflu în plăcuta poziție de a ve putea saluta și vorbi. Ca totdeauna așa și acum vă voiu vorbi dela inimă, ca cuvēntul meu să ajungă la inima d-vóstră. Vē reamintesc și

acum, că cu cât un popor e mai înaintat în cultură, cu atât mai multe reuniuni are acel popor. Cu drept cuvēnt să pōte afirma acésta mai ales despre poporul germān; căci nu esistă aprōpe un singur sat sēsesc, fie acela cât de mic, în care să nu esiste barem o reuniune. Vē voiu aminti numai de comuna sēsescă vecina „Cisnădióra“, un sat fōrte mic, și acolo încă să află o reuniune de femei și încă cu un capital forte însemnat. Comuna nōstră Rēșinari, comuna mare, pōte cea mai mare comună curat românescă în Ardél, încă numără ađi vre-o câte-va reuniuni, tōte cu nobil scop. Însă să ne dăm puțin sēmă, să cercetăm cum e d. e. sprijinită reuniunea de femei în mica comună vecină Cisnădióra și cum e sprijinită reuniunea de femei la noi în marea comună Rēșinari? M'am interesat de reuniunea de femei din Cisnădióra și cu plăcere vă pot constata, că nu esistă aprōpe o singură suflare în acea comună carea să nu și țină nu numai de onóre, dar și de datorința a să numără între membri acelei reuniuni.

Da, onorată adunare generală, astfel stă lucrul în comuna vecină. Vē aduceți cu toți bine aminte, când înființarăm și noi „reuniunea nōstră de femei“, cu câtă însuflețire o îmbrățisarăm, avēnd cu toți nobila ideie, ca pe de o parte acésta reuniune să ușureze necasurile acelor fētițe din comună, cari ar dori să cōroeteze, după terminarea claselor de aici, o școlă streină, sau ar dori să învețe tot ce aparține economiei domestice, ér pe de altă parte, că acésta reuniune va fi de toți cei competenți din acésta comună mare românescă sprijinită, ca astfel atât reuniunea, cât și comuna ca atare să premērgă cu esemplu altor comune mai mici românesci, întocmai precum comunei sēsesci Cisnădióra i-a servit de model alte comune mai mari sēsesci.

Nu ne putem plānge de rezultatul material al reuniunii nōstre, de ore-ce după cum vă veți convinge din raportul general, capitalul reuniunii cu finea an. acestuia, al treilea decând esistă acésta reuniune, să urcă la considerabilă sumă de aprōpe 1400 fl; onóre acolora dintre membrii comitetului acestei reuniuni, cari au lucrat în favorul acesteia mai mult decāt s'ar fi așteptat dela dēnșii. — Dar nu numai de rezultatul material să ne dăm samă, ci datori suntem a o face acésta și despre rezultatul moral al acestei reuniuni. — Cum e ore sprijinită reuniunea nōstră aici la noi și cum e sprijinită reuniunea de femei în comuna vecină Cisnădióra? Tocmai contrariul suntem siliți a constata despre spriginul moral ce-l avem noi aici; căci pe când în comuna vecină Cisnădióra, după cum mai nainte v'am amintit dela cel dintāiu până la cel din urmă locuitor din acea comună, fie-care își ține de datorința a să face membru al reuniunii de femei de acolo; la noi din contra, tocmai aceea, cari după oficiul ce ocupă și poziția lor în societate, atât femeile, cât și bărbați — onóre cător-va escepțiuni datori sunt a sprigini acésta reuniune, premērgēnd astfel ca esemplu celorlalți cōnlocitori, tocmai acestia țic să feresc de reuniune, fug de ea și nu numai că nu și țin de datorința a să face membri ai acestia. ci socotesc a face un pas greșit, un pas dejositor, un pas, care le-ar putea altera onórea, când s'ar demite a să face membri reuniunii nōstre de femei. Vē asigur, că astfelii de ómeni, nu numai binelui comun, dar și binei lor propriu le sunt inimi. Da căci pe când chemarea lor este a sprijini din tōte puterile acésta nobilă instituțiune, pe atunci ei nu numai că nu o fac acésta, ci au lucrat dela început și continuă încă a lucra în feluri și chipuri la zădărnicierea acestui scop, cât și a reuniunii preste tot, ceea-ce numai spre laudă nu le servesce. Onóre d-vóstre, cari dela

inceput și până aci v'ați jertfit pentru această reuniune atât materialmente cât și moralmente. Fiți siguri, că prosperitatea nu vă va rămâne datoră cu mulțămite, ce într'adevăr meritați. Imi place a crede și nu dubitez cât mai puțin, că și de aici înainte Domniile voștre veți lucra cu același zel și bunăvoință pentru înaintarea reuniunii noastre ca și până acum. Să trăiți la mulți ani!"

Domna presidentă a fost răsplătită cu urale, cari păreau a nu mai avea sfârșit.

In fine presidenta declară ședința adunării generale deschisă și invită pe secretarul reuniunii, dl învățător Ioan Marin a da citire raportului general despre activitatea comitetului reuniunii din acest an. Din aceasta se constată, că numărul membrilor reuniunii e de 70 de diferite categorii și că capitalul acesteia constă din 1327fl. 47cr. — Să trece apoi la sta-

verirea bugetului și în urmă la propuneri.

Ansă la o consultare serioasă a dat prorunerea membrului M. Frățilă învățător, de a se ține prelegeri publice în favorul reuniunii noastre precum se face acesta la Sibiu, Blaj etc.

Propunerea se primesce, rămânând, că comitetul să statorască timpul, când ar fi să se țină atari prelegeri folositoare atât pentru reuniune, cât și pentru membrii acestia.

Programul eshauriat, neobosita presidenta dă cetire unei teme foarte instructive, despre „crescerea țeranului român” Precum cuvântul de deschidere așa și tema acesta a fost ascultată cu cea mai încordată atențiune din partea celor prezenți și încoronată de vii aplauze.

In fine în numele celor de față ia cuvântul membrul M. Frățilă și mulțămescе duii presidente pentru zelul, abnegațiunea și devotamentul cu

care dela înființarea acestei reuniuni a lucrat și o rogă, ca și de aici înainte să purcedă tot astfel, asigurându-o, că până când în fruntea acestei reuniuni va sta domnia sa, carea nu numai din punct de vedere al pozițiunii ei mai vartos din acela al capacității, merită a sta în acest loc, dănsii nu o vor părăsi nici când, ci având pururea ca exemplu pe însași dna presidentă veseli vor lucra într'acolo, ca reuniunea noastră să și realizeze scopul cât mai curând.

Florinel

Bibliografic.

A apărut:

„Protocolul Sinodului”, arhidiecesei greco-orientale române din Transilvania ținut la anul 1894 Tipariul tipografiei arhidieceșane în Sibiu 1894.

Nr. 693/1894.

[246] 1—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățător, eventual învățătoriu la școala centrală grănițară din Jina, comitatul Sibiului, care post învățător, *Eugenia Ioanovici* în două rânduri l-a părăsit sub cele mai de nimica pretexte, se escrie concurs până inclusive 10 Ianuarie 1895.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă cuartir și lemne de foc, sunt 300 fl. v. a. și anume: 200 fl. din fondul școlar central și 100 fl. din fondul bisericeii din Jina.

Reflectanții se-și trimită petițiunile instruite cu documentele prescise de lege la

Comitetul administrativ de fondul și școlile centrale grănițărăști din fostul regiment român I.

Sibiu, în 29 Decembrie 1894.

AVIS.

In librăria tipografiei arhidieceșane se află de vândare următoarele cărți:

[169] 5

I. Cărți bisericesci.

Biblia ilustrată testamentul vechiu și nou, nelegată fl. 10, legat. fl. 15.—	15.—
Chiriadromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat	12.—
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. fin	18.—
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg.	20.—
Octoich mic, neleg. fl.—60 cr. leg.	75.—
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat	75.—
Proscomidia altariului	25.—
Penticostariu neleg. fl. 8, leg.	10.—
Rânduiala la sfințirea bisericilor	2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat	25.—

II. Cărți școlare.

Abcdar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg.	24.—
Abcdar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat	25.—
Abcdar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg.	25.—
Abcdar magiar-român, de N. Putnoky leg.	20.—
Aritmetica, de P. Dima	32.—
Abcdar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = ...	45.—
Aritmetica după Lurz	20.—
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III = ...	35.—
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediție nouă. nel. cr. 30 leg.	40.—
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg.	30.—
Carte de cetire de Ioan Popescu legată	70.—
Catechism de M. Toma	30.—
Catechism bogat	50.—
Carticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă	15.—
Comput de Ioan Popescu	1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă	2.—
Compendiu de drept canonic ediție nouă	3.—
Conducător la Abcdar de I. Popescu	10.—
Culegere de cântece naționale.	25.—
Carte de cetire magiară de Crișan și Putnoky partea I. = 70 II.	1.—
Carte de cântări bisericesci pentru copii	12.—
Curs de limba magiară de Molnár I. II. III. a	20.—
Constituția patriei de Ioan Popoviciu leg.	20.—
Chemia elementară de Vlaicu	80.—
Chemia anorganică de Filipescu	80.—
Drepturile și datorințele civile	20.—
Elemente de Geografia de Zacharia Boiu	30.—
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu	30.—
Elemente de Istoria nat. și Fizica de Z. Boiu	30.—
Elemente de Fizică de I. Dariu	30.—
Fizica de Făgărășan	40.—
Gramatica română de Mihelțan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV. = ...	24.—
Geografia pentru școl. populare de I. Dariu leg.	35.—
Geografia pentru școl. populare de Moldovan & Făgărășan	30.—

Geografia pentru școlile medii de Moldovan & Făgărășan I.	1.20
Geografia pentru școl. medii de Moldovan & Făgărășan II.	50.—
Geografia pentru școlile medii de Făgărășan & Bârsan II.	1.—
Gramatica română de I. Dariu	25.—
Gramatica limbii magiare de Crișan & Putnoky	1.—
Istoria biblică pentru școl. populare	30.—
Istoria biblică pentru școlile medii	55.—
Istoria bis. rom. de Șaguna I. II.	3.—
Teagăgia de Dr. Ilariu Pușcariu	1.50
Istoria bisericească ptru școl. pop.	35.—
Istoria bisericească pentru școlile medii I. II.	1.—
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop	25.—
Istoria Ungariei de S. Moldovan	26.—
Istoria Ungariei pentru școlile secundare de V. Goldiș	80.—
Istoria universală pentru școlile secundare de V. Goldiș	1.—
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = ...	60.—
Istoria literaturii române de Lazariciu	1.—
Legendar român de V. Petri	50.—
Legendar magiar român de N. Putnoky	30.—
Limba maternă de Dr. Ilariu Pușcariu, ed. nouă	40.—
Mărturisirea ortodoxă	1.20
Pastorală veche	1.—
Pastorală nouă	1.50
Pomăritul de D. Comșa	1.—
Principii din Pedagogie de dr. H. Pușcariu	1.—
Psihologia empirică de I. Popescu	2.—
Teologia dogmatică	1.—
Teologia morală	1.50
Toldy, Narațiune poetică de Crișan & Putnoky	70.—

III. Cărți literare.

Biografia fericitului Șaguna de N. Popea	2.50
Istoria biser. politico-naționale.	1.—
Enchiridion s'au carte manulă de canone	4.—
Învățătorul și poporul de Marienescu	50.—
Polemia contra Heliad	50.—
Calendarul pe anul 1895	30.—
Scrisori apologetice	50.—
Sunete și resunete de Z. Boiu	50.—
Scrisora sf. Ioan gură de aur	50.—
Vocabular român german	70.—
Anghira creștină (cuvântări) funebrele de T. V. Gheaja	1.50
Anecdote și glume de T. V. Gheaja	65.—
Antologie română de Manliu	1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărășan	20.—
Cine ce face lui își face, comedie întrun act pentru tinerimea școlară	10.—
Codicele de Mateiu Voilean	80.—
Colinde de A. Marienescu	1.10
Compas românesc de P. Petrescu	50.—
Cuvântări funebrele de Z. Boiu	1.50
Crestomația română de I. Manliu	1.75
Date istorice de I. C. Pușcariu	2.—
Descăntece populare de Marian	2.—
Documente pentru limbă și istoria de Dr. H. Pușcariu	2.50

Doine și strigături de St. Muntean	12.—
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariț	80.—
În memoria lui G. Bariț peșii de G. Joandrea	20.—
Întrebări de educațiune și instrucțiune studii pedagogice de Dr. P. Span	1.—
La Alma povesti de Constanța de Dunca Schiau	50.—
Leccionul comunelor bisericesci din arhidieceșă de Dr. Remus Roșca	1.—
Noul atac asupra școlilor noastre. Manual de drept cambial de I. Socaciu	2.—
Pace vouă de H. Drumond tradusă de D. Făgărășan	20.—
Primatul papal și infalibilitatea papei de I. Broju	25.—
Poesii de Andreiu Murășan	1.50
Poetica română de I. Manliu	1.75
Povesci ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I—V	1.25
Povestiri alese și întocmite de P. Petrescu	75.—
Retorica și stilistica de I. Manliu S'a dus în țără novelă originală de H. Chendi	15.—
Studii din economia națională de P. Petrescu	40.—
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu	45.—
Stupăritul de C. Dimian	80.—
Vechia metropolie de N. Popea	1.50
Protocollele sinodale dela 1864—1893 toate laolaltă	19.—
Protocollele congresuale dela 1868—1891 toate laolaltă	7.60
Statut organic	25.—
Regulament pentru parohii	10.—
Regulament pentru organizarea provisorie a învățământului	10.—
Regulament pentru procedura matrimonială	20.—
Regulament pentru seminarul pedagogico-teologic Andreian	10.—
Regulament pentru afaceri interne congresuale	20.—

IV. Tipărituri.

Budget căla	03.—
Catalog de clasă căla	02.—
Catalog de clasă broș. din 10 căle	30.—
Catalog de clasă broș. din 15 căle	45.—
Catalog de clasă broș. din 20 căle	55.—
Carte de evidență căla	03.—
Carte de evidență leg. din 30 căle	1.80
Carte de evidență leg. din 40 căle	2.10
Chronica școlară leg.	1.50
Consemnarea pruncilor obligați a cerceta școala căla	02.—
Conspecte protopopesci, pentru noucun.	05.—
Conspect despre comunele matre și filie căla	03.—
Conspect despre vizitarea școlilor căla	03.—
Conspecte de catechisația căla	03.—
Conspecte școlare inv. (date statistice căla	06.—
Conspecte prot. I. II. III căla	06.—
Conspecte de absenții săptămânale și lunare căla	02.—

Contul capitalelor active căla	03.—
Estrase din protocolul botezațiilor, cununaților și morților esempl.	01.—
Matricula școlară căla cr. 2 legată din 50 căle	1.50
Inventare pentru averea bisericilor	10.—
Jurnal de casă căla	03.—
Jurnal de casă leg. 25 coli	1.65
Jurnal de casă leg. 30 coli	1.80
Obligațiuni ptru biserică esempl.	01.—
Protocolul bunei invoiri căla	06.—
Protocolul bunei invoiri leg. din 50 căle	4.—
Protocolul parochial căla	06.—
Protocolul parochial leg. din 50 căle	4.50
Protocolul botezațiilor căla	06.—
Protocolul botezațiilor l. din 50 c.	4.50
Protocolul cununaților căla	06.—
Protocolul cununaților l. din 50 c.	4.50
Protocolul morților căla	06.—
Protocolul morților leg. din 50 c.	4.50
Protocol de esibite căla	03.—
Protocol de esibite l. din 30 căle	1.80
Protocol de esibite l. din 50 căle	2.50
Prot. de clasificatiune căla	02.—
Prot. de clasificatiune l. din 50 c.	1.50
Specificațiuni pentru nou cununați căla	05.—
Testimoniile școlare esempl.	02.—
Testimoniile de religie	02.—

V. Icoane.

Icoana înmormentării domnului pe pânză	2.50
Icoana înmormentării domnului pe hârtie	50.—
Icoana celor trei Ierarchi pe hârtie	30.—
Icoana Evangeliștilor pe hârtie	50.—
Portret Șaguna	1.—
Portret Gozdu	1.—

VI. Requisite de scris.

Libele de scris à 1 cr. 100	70.—
Libele de comput à 1 cr. 100	70.—
Libele de dictando à 1 cr. 100	70.—
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu	15.—
Glasuri (tocuri de pene) și de ceruse rotunde și quadrate à 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. și	45.—
Tocuri (cåde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata	
Hârtie fină de scris de cancelarie și concept à 6, 7, 8, și 10 fl. mii de căle	
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 bucata și suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 și 7 fl.	
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constatătoare din 144 bucăți	
Tăblițe de pără bucata 7, 10, 12 14 și 15 cu bucata	
Tot felul de hârtie de epistole cu prețuri foarte moderate	
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata	
Trăisti de școlă pentru copii, chipuri pentru copii, Cercete, Văpșele și pensele, Hârtie sugativă	
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagiu, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrelă, toate acestea cu prețuri foarte moderate	